

Bibliotheekfonds

zühaben / von welchem die alles so in hauf geschichte siltigo an-
werde. Wo du den seiden nit hast / so thü doch dergleichen als
du ihn / vnd damit du den spruch des Comedienoschreibers vrn-
Das du nit wais / in selben thü dergleichen als wisset du es.
war zu kainer zeit. doch fürnemlich wann du außraufft / kainen
mande inn deinem haufe lassen / welcher dein zier etwann mit
hand besleckt vnd besudle. Geduld kainen / inn welchem nit ain
Sotefordt sey. Wais kain velt hat / zu welcher der nit mehr
ders durch gegenwurtige Belonung / oder durch etwann ain hoff-

hoc est optimas et amantissimas
Incolunus reuerysus omnes inuol-
indix grassante pestilentia. Deu pre-
danturum. Ipse statim a reditu in-
nie incipio renalescere ac gene-
Abon tom te saluata Tu dnam et
Bellu istud ut indeo vos no adue-

Voorwoord

De Vrienden van de Universiteitsbibliotheek bestaan al een kwarteeuw. Gedurende 25 jaar hebben ze zich ingezet om de werking van de Leuvense universiteitsbibliotheek te ondersteunen. De Vrienden hebben uitstekende diensten bewezen bij het herstel van de collecties na de catastrofes van twee oorlogen en een splitsing rond 1970. De vereniging heeft rechtstreeks financiële steun verleend en tegelijkertijd schenkingen en legaten gestimuleerd.

Vandaag beschikt de Katholieke Universiteit Leuven over een bibliotheek van bijna vijf miljoen boekdelen. Dat beantwoordt aan wat men kan verwachten van de oudste universiteit in de Lage Landen en van een universiteit van wereldklasse.

Dit wil niet zeggen dat de universiteitsbibliotheek geen ondersteuning meer nodig heeft, integendeel. De collecties vertonen nog steeds lacunes die dienen te worden opgevuld. De tijd is ook rijp om aandacht te besteden aan het veiligstellen van de boeken door conservering en restauratie, en aan een betere bekendmaking van de collecties door digitalisering en tentoonstellingen op het web.

Daarom werd binnen het Leuven Universiteitsfonds een afzonderlijk Bibliotheekfonds opgericht. Vrienden van de universiteitsbibliotheek kunnen vanaf 1 januari 2009 een bijdrage schenken volgens een welbepaald programma dat we u verderop in deze folder voorstellen.

We hopen dat allen die de universiteitsbibliotheek een warm hart toedragen, zich achter het project van het Bibliotheekfonds zullen scharen.

Prof. Mel Collier
Hoofdbibliothecaris K.U.Leuven
Leuven, 10 februari 2009

Aankopen

Geregeld worden handschriften of oude drukken die verband houden met de Oude Universiteit van Leuven te koop aangeboden op veilingen of bij antiquaren. Vaak zien we met lede ogen hoe een kapitaalkrachtiger bidder met het door ons begeerde kleinoord aan de haal gaat. Dikwijls kan niet eens geboden worden wegens de te hoge prijs. Dankzij het Bibliotheekfonds kunnen we een kapitaal opbouwen waarop we in dergelijke situaties een beroep kunnen doen.

Ook in het digitale tijdperk blijft de aanschaf van boeken en tijdschriften voor een universiteitsbibliotheek onontbeerlijk. In de cultuurwetenschappen zijn gedrukte boeken nog altijd de voornaamste objecten en instrumenten voor onderwijs en onderzoek. De universiteitsbibliotheek volgt de **nieuwste publicaties** op de voet en koopt zo veel mogelijk onderzoeksmateriaal aan.

Op de eerste plaats gaat de aandacht naar de aangroei van de zogeheten academische collectie, door het verwerven van boeken, handschriften en andere documenten met betrekking tot de universiteit sinds haar stichting in 1425. Dergelijke collectie vormt het geestelijk patrimonium van een universiteit. De publicaties van de professoren vormen de kern van dit **academisch erfgoed**.

Dankzij externe financiering zijn in de loop der jaren heel wat handschriften en oude drukken aangekocht die niet met het gewone boekenkrediet konden worden bekostigd.

Met de hulp van het Bibliotheekfonds kunnen wij in de toekomst een actieve aankooppolitiek blijven garanderen.

De Centrale Bibliotheek verwierf in 1990 een uitzonderlijke reeks collegedictaten van de hand van student Henricus van Cantelbeeck uit de pedagogie de Lelie (1669/70).

Belangrijk was de aankoop in 1987, met steun van de Kredietbank, van een handschrift dat rond 1140 werd vervaardigd door en voor de kersverse abdi van Park te Heverlee. Dit manuscript behoorde tot 1829 aan de abdi, die haar bibliotheek openstelde voor hoogleraren van de universiteit.

Petrus Sylvius, *Tfundament der medicinen ende chyrgien*, Antwerpen, 1530.

Dit medisch handboek met talrijke houtsneden kocht de Campusbibliotheek Biomedische Wetenschappen op een veiling in 2004, samen met enkele andere interessante geneeskundige traktaten.

Op een veiling in Keulen in 2006 kon de hand worden gelegd op een uiterst zeldzame Japanse prent van Utagawa Kuniyoshi (1798-1861) met de voorstelling van de Vlaamse jezuïet en sterrenkundige Ferdinand Verbiest (1623-1688).

De uitgebrande universiteitsbibliotheek aan de Oude Markt, ca. 1915.

Bij de brand van de universiteitsbibliotheek in 1914 werden welhaast duizend handschriften, achthonderd wiegendrukken en een kwart miljoen boeken verkoold. Dankzij de vele binnen- en buitenlandse schenkingen beschikte de nieuw gebouwde bibliotheek in 1928 al over 750 000 banden. Tien jaar later waren er al 900 000. In mei 1940 brandde de bibliotheek een tweede maal, en overleefden amper 21 000 boeken de ramp. Dankzij schenkingen telde de collectie twintig jaar later al één miljoen banden.

Schenkingen en legaten

De universiteitsbibliotheek werd na twee branden en een splitsing er telkens weer bovenop geholpen door vele gulle schenkers. Nog steeds wordt de collectie verrijkt door schenkingen en legaten. Ook een occasionele schenking van een waardevol boek wordt graag aanvaard. Wenst u een deel van uw nalatenschap aan het Bibliotheekfonds over te maken, dan doet u dat onder de vorm van een legaat. Dat kan zowel een geldsom omvatten als een waardevolle collectie.

Joseph Sattler, *Danse macabre moderne*, Berlijn-Parijs, 1894.

Susan Minns uit Boston (1839-1938) was gebiologeerd door de dood. Bij de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog deed ze een omvangrijke verzameling rond die thematiek aan de Leuvense bibliotheek cadeau. Een aantal stukken overleefde de brand van 1940.

Schenken en legaten

Gérard Thibault d'Anvers, *Académie de l'espée*, Leiden, 1628-1630.

Na de Tweede Wereldoorlog ontving de universiteit als legaat bijna tweeduizend boeken van de Britse schermkampioen en verzamelaar Archibald H. Corble (1883-1944). Het geheel vormt nog steeds een van de drie belangrijkste verzamelingen schermboeken die ooit bij elkaar werden gebracht.

Een privéstichting stak in 1986 het geld toe voor de aankoop van *De humani corporis fabrica* van Andreas Vesalius. Het kon vanzelfsprekend niet het in 1914 verbrande exemplaar op perkament met opdracht aan Keizer Karel vergoeden, maar er was toch weer een *Fabrica* in Leuven.

Andreas Vesalius, *De humani corporis fabrica*, Bazel, 1543.

Justinianus, *Digestum novum cum apostillis Andreae Barbatiae*, Venetië, 1511.

Twee zeer kostbare delen van de *Corpus iuris civilis*, met commentaar, werden geschonken door Armand Vandeplas. Hij werd in 1984 voorzitter van de Vrienden van de Universiteitsbibliotheek en schenkt al meer dan een halve eeuw waardevolle handschriften, incunabelen en oude drukken.

Conservering en restauratie

De universiteitsbibliotheek heeft niet alleen de taak om boeken te verzamelen, maar ook om ze in optimale conditie te bewaren. Ons boekenbezit behoort immers tot het academisch erfgoed. Veel aandacht gaat naar de huisvesting en beveiliging van de collectie. Individuele boeken die in slechte staat zijn, worden professioneel onder handen genomen. Kleine ingrepen worden bekostigd door het normale budget, voor grotere projecten is extra financiering nodig.

Een enkel boek professioneel restaureren, alleen al de band herstellen, kost al snel 500 euro. Een (financieel) steuntje in de rug helpt.

Een Antwerps bassusstemboekje uit 1566, met onder andere zeven composities van Orlandus Lassus, werd in 2007 gerestaureerd (geschonken in 1942 door E.H. Jan Gonthier uit Wilrijk).

氏歲誠揚芬珩璜表德職勤內助宜家久著
其賢聲澤後昆
孫克襄王贈爾
管壺範福
於戲播徽音於彤
承平嘉命茲以爾
庶永劬

Conservering en restauratie

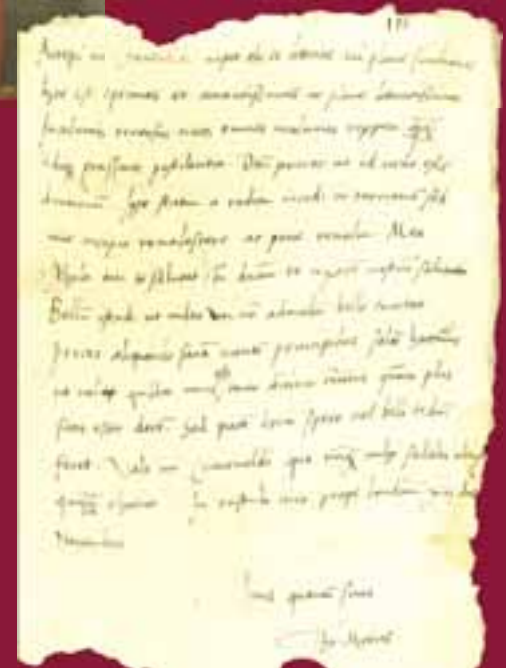
Een perkamenten rol, zes meter lang, met de genealogie van de hertogen van Brabant (Zuidelijke Nederlanden, ca. 1500) is een van de weinige handschriften die de brand van de bibliotheek in 1940 overleefden. Omdat de tien aan elkaar genaaide vellen met zes mooi verluchte medaillons vochtshade en scheuren vertoonden en van lieverlede vervuild waren geraakt, ondergingen ze in 1997 een conserveringsbehandeling.

Het De Wulf-Mansioncentrum van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte verwierf in 1990 een vijftigtal folia met commentaren op de *Logica* van Aristoteles door onder anderen Themistius, geschreven in het Grieks door Joannes Chortasmenos (ca. 1400). De bladen waren in slechte staat. Ze werden gerestaureerd in 1995 en in bewaring gegeven aan de Centrale Bibliotheek.

Een op papier gemonteerde zijden rol uit 1726 bevat de toekenning van een eretitel aan een Chinese staatsambtenaar en zijn familie door de Yongzheng-keizer (reg. 1723-1735), een van de drie daadkrachtige keizers van de vroege Qing-dynastie. Het decreet is gekalligrafeerd in het Chinees en in het Mandsjoe. De rol van twee meter was een van de pronkstukken tijdens een tentoonstelling op de internationale boekenbeurs in Taipei in 2006. Vooraleer zij echter getransporteerd kon worden, voerden zowel een textiel- als een papierrestaurator gezamenlijk een noodconservering uit.

De Centrale Bibliotheek herbergt een op internationaal niveau unieke collectie brieven van de hand van humanisten, zoals Erasmus, Thomas Morus en Juan Luis Vives, gericht aan de jurist en humanist Frans Cranevelt (1485-1564). Twee bundels brieven waren reeds lang in Leuven aanwezig en werden beschreven door mgr. Henry de Vocht. Hij legateerde ze in 1962 aan de universiteit. In 1989 kocht de Koning Boudewijnstichting op een veiling een derde bundel en vertrouwde ze in bewaring toe aan de Centrale Bibliotheek. Vele brieven waren aan een grondige restauratie toe. De bladen werden gereinigd en waar nodig verstevigd of aangestukt.

Tentoonstellingen en publicaties

Sinds vele jaren organiseren de Maurits Sabbebibliotheek, de Campusbibliotheek Arenberg en de Centrale Bibliotheek tentoonstellingen, die steeds veel bijval kennen. Dankzij de uitgebreide en uiteenlopende collecties boeken die de universiteit rijk is, kan dit meestal gebeuren op basis van eigen bezit. Andere instituten en specialisten van buitenshuis verlenen graag hun medewerking. Na afloop zijn de catalogi vaak gegeerde referentiewerken. Ook in de toekomst willen we met tentoonstellingen en catalogi nog meer bekendheid aan het erfgoed van de universiteitsbibliotheek verlenen. Om de kwaliteit van zowel de tentoonstellingen als van de publicaties te waarborgen, is extra steun steeds welkom. Hier kan uw bijdrage in het Bibliotheekfonds het verschil maken.

Drie keer per jaar verschijnt het tijdschrift *Ex Officina*. Het bevat nieuws over de collecties van de universiteitsbibliotheek en van het universiteitsarchief. Ook niet boek- of papiergebonden erfgoed van de universiteit komt aan bod.

*Leuven in Books. Books in Leuven.
The oldest University of the Low Countries
and its Library, Centrale Bibliotheek, 1999.*

Deze tentoonstelling was eerst te bezichtigen in de University of Pennsylvania te Philadelphia. Aan de hand van kostbare werken van de universiteitsbibliotheek werd de geschiedenis geschetst van de Leuvense universiteit en van haar boekenbezit.

Hout in boeken, houten boeken en de 'fraaye konst van houtdraayen', Maurits Sabbebibliotheek, 2008.

Een gevarieerde tentoonstelling met handschriften en oude drukken, lezenaars, een heuse replica van een engeltjesdraaibank en een schamel, een guillocheerdraaibank, voorts ornamentdraaiwerk en een waaier van hedendaags houtdraaiwerk. Naar aanleiding van de tentoonstelling werd een lijvig boek met wetenschappelijke bijdragen gepubliceerd en werd een internationaal colloquium georganiseerd.

Juan Luis Vives, Von gebirlichen Thun und Lassen aines Ehemanns, Augsburg, 1544.

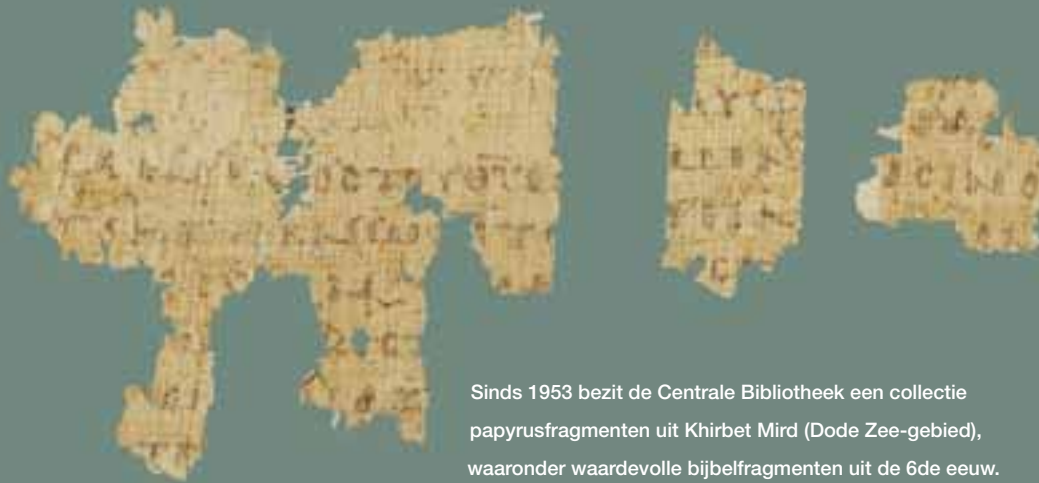
Tussen 1978 en 1993 werd een vijftiengestigal boeken aangekocht van de Spaanse humanist en Leuvense docent Juan Luis Vives (1492-1540), ter aanvulling van de reeds bestaande Leuvense collectie. Hiermee kon de universiteitsbibliotheek in het Vivesjaar 1993 een eigen tentoonstelling opbouwen en een aanzienlijk aantal werken uitlenen voor de tentoonstelling in Valencia.

aines Ehemanno. XLXX
 dahaim schaden / von welchem die alles so in hauff geschicht slings an-
 manig wurde. Wo du den selben mit hast / so ist doch dergleichen als
 kress / Wo du mit waist / in selben thu dergleichen als wessig du en.
 Du ist zuer zu kainer zeyt / doch fürnemlich wann du auftriffst / kainen
 wege immaide mit beinen hauff lassen / welches dem gar erwas mit
 ainer schand bestraft vnd bestraft. Gebuld kainen / in welchem mit ain
 große Gotsforcht sey. Es ist kein vbelthat / zu welchem der mit müde /
 anmerckes durch gegenwärtige belonung / oder durch erwandeln best-
 unng belohnt werden / welcher Got den Heren mit schick / mit er god.
 Wann du any bist / so verlass dahaim mit vil müde / forder die do ainer an-
 geschickten vnd wolerfarnen treuw seind / erwand mit ainem er-
 schick / so bist vnd werck beladen / mit müsig gelohn / mit hauff vnd der
 schick / mit auffmugerelein / oder singerlein. Du gesig haben
 anrige forcht / so die Oberkait mit vorhanden ist. Also den selben tra-
 gen müsiggang / erwachsen die aller bösesten gedanken / vnd solche
 trüg vnd faul menschen / seind ain gewis verd-
 mens. Es sollen auch mit jung Ageren im d-
 welcher keuschait vnd schambastigkayt
 ist / vnd wöllliche durch die stadt gar w-
 solllicher fleis soll auch fürgewendte we-
 dick inn dein hauff kommen. / das sie d-

Enkele projecten in uitvoering

Op dit ogenblik staan enkele grote digitaliserings- en conserveringsprojecten op stapel. Voor de uitvoering ervan is uw financiële steun onmisbaar. De universiteitsbibliotheek kan op die manier, samen met u, dergelijke buitengewone projecten opzetten en tot een goed einde brengen.

Sinds 1953 bezit de Centrale Bibliotheek een collectie papyrusfragmenten uit Khirbet Mird (Dode Zee-gebied), waaronder waardevolle bijbelfragmenten uit de 6de eeuw.

De oriëntalist Louis Lefort verwierf in Egypte omstreeks 1940 voor de universiteit fragmenten van een luxueuze Koptische codex (5de-6de eeuw). De fragmenten worden bewaard tussen glazen platen. Op basis van nieuwe onderzoeken moeten verschillende fragmenten met uiterste voorzichtigheid worden ge(her)groepeerd en bovendien opnieuw verglaasd volgens de recentste conserveringstechnieken. Tevens moet worden onderzocht hoe de glazen platen zo veilig en praktisch mogelijk opgeborgen kunnen worden.

De kosten worden geraamd op 3 000 euro, en dit bedrag volstaat nog maar voor het dringendste onderhoud.

Erycius Puteanus (1574-1646), pleitbezorger voor de oprichting van een universiteitsbibliotheek, door Pieter de Jode naar Antoon van Dyck, ca. 1632.

Het Prentenkabinet in de Centrale Bibliotheek bezit een tienduizendtal portretgravures, waaronder die van vele professoren van de Leuvense universiteit. Ze zijn tot nog toe moeilijk toegankelijk. In een eerste fase zal elk portret beschreven worden in LIBISng. Daarna zullen de portretten gedigitaliseerd worden door een gespecialiseerd bedrijf. Daar hangt een prijskaartje aan ten bedrage van 30 000 euro. We rekenen op u om dit samen te kunnen realiseren.

De Bibliotheek Wijsbegeerte, de Maurits Sabbebibliotheek en de Centrale Bibliotheek kochten in 2006 gezamenlijk bij een Duitse antiquaar een handschrift dat direct verband houdt met de Oude Universiteit van Leuven. Het is een juridisch-theologisch verzamelhandschrift uit de late 15de-begin 16de eeuw, met onder meer een dossier over de controversie *De futuris contingentibus* te Leuven in 1473/74 en *consilia* van Leuvense hoogleraren, onder anderen ondertekend door de toekomstige 'Leuvense' paus Adrianus VI. Het handschrift heeft geen band, waardoor de bladen heel wat schade geleden hebben. Een restauratie van dit handschrift, voorafgegaan door een grondige analyse en een volledige digitalisering, is dringend nodig. De kostprijs van de restauratie bedraagt tenminste 5 000 euro.

In de Maurits Sabbebibliotheek wordt de uitzonderlijk rijk verluchte Anjou-bijbel bewaard (depot van het Grootseminarie van Mechelen). Dit 14de-eeuwse, Napolitaanse handschrift is aan restauratie toe, gekoppeld aan een grondig wetenschappelijk onderzoek. Het project is het resultaat van een diepgaande samenwerking tussen de Maurits Sabbebibliotheek, Illuminare - Studiecentrum voor Miniatuurkunst, de Centrale Bibliotheek en het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium. De conserveringsbehandeling, geraamd op 80 000 euro, geniet financiële steun van het Fonds InBev-Baillet-Latour. Voor het wetenschappelijk onderzoek, alsook voor de voorlopige montage en voor een tentoonstelling in 2010 in Museum M te Leuven worden bijkomende financiële middelen gezocht voor een totaal van 20 000 euro.

Bibliotheekfonds

Het **Bibliotheekfonds** heeft tot doel de werking van de universiteitsbibliotheek te ondersteunen. De gelden die in het fonds worden verzameld, worden integraal aangewend voor uitzonderlijke aankopen en voor bijzondere projecten. Het fonds maakt deel uit van het Leuven Universiteitsfonds en wordt beheerd door een beheerscomité. Een adviescomité geeft raad aan het management team van de universiteitsbibliotheek voor de aanwending van de inkomsten.

Als schenker ontvangt u geregeld uitnodigingen voor onze evenementen (tentoonstellingen, boekenverkoop, enz.). Wij informeren u ook over de werking van de universiteitsbibliotheek via een nieuwsbrief en een jaarverslag. Indien u dit wenst, wordt uw naam elk jaar vermeld op de schenkerslijst in de nieuwsbrief.

U kunt op vier manieren een vriendendienst bewijzen aan het Bibliotheekfonds:

- **Donateur van de universiteitsbibliotheek**

U schenkt jaarlijks minstens **50 euro** aan het Bibliotheekfonds.

- **Laurens Beyerlinck-kring**

U wordt begunstiger van de universiteitsbibliotheek en behoort tot de Laurens Beyerlinck-kring. U schenkt elke maand minstens **10 euro** of jaarlijks minstens **100 euro** aan het Bibliotheekfonds.

- **Jacobus Romanus-kring**

U wordt weldoener van de universiteitsbibliotheek en behoort tot de Jacobus Romanus-kring. U schenkt elke maand minstens **20 euro** of jaarlijks minstens **200 euro** aan het Bibliotheekfonds.

Uw naam wordt vermeld in een aantal nieuw verworven boeken die binnen uw interessesfeer liggen.

- **Raad van de hoofdbibliothecaris**

U wordt mecenas van de universiteitsbibliotheek en schenkt elke maand minstens **50 euro** of jaarlijks minstens **500 euro** aan het Bibliotheekfonds.

Als Raad wordt u uitgenodigd om deel te nemen aan een jaarlijkse vergadering waar u advies kan geven aan de hoofdbibliothecaris.

De bijdragen zullen aan de verschillende deelbibliotheekten toegewezen worden door het management team van de universiteitsbibliotheek, rekening houdend met uw voorkeur die u op het antwoordformulier aanduidt.

Giften kunnen overgemaakt worden op rekeningnummer 734-0194177-89 van de K.U.Leuven met vermelding van de gestructureerde mededeling 400/0002/42034.

Voor giften vanaf 30 euro per jaar wordt een fiscaal attest toegestuurd.

Bijgevoegd treft u een antwoordformulier aan en de gegevens die uw bank nodig heeft voor het aanmaken van een periodieke opdracht. Gelieve het antwoordformulier ingevuld terug te sturen. U kunt het ook online invullen via <http://bib.kuleuven.be/bibliotheekfonds>

Brief van Franciscus Zypaeus, testamentuitvoerder van Laurens Beyerlinck, aan rector Cornelius Jansenius over de afwikkeling van het legaat Beyerlinck (8 nov. 1627).

Schenkers van het eerste uur

In 1627 maakte oud-student, Antwerps kanunnik en publicist Laurens Beyerlinck (1578-1627) bij testament zijn rijke boekenverzameling van 852 banden over aan de universiteit. Kort daarop beschikte de hoogleraar in de geneeskunde Jacobus Romanus (1588-1635) bij testament dat zijn persoonlijke bibliotheek en die van zijn vader, de befaamde mathematicus en arts Adrianus Romanus (1561-1615), samen 900 banden, aan de universiteit zouden worden geschonken. Deze twee legaten vormden de basis van een centrale bibliotheek, die daadwerkelijk tot stand kwam in 1636 en onderdak vond in de Universiteitshal.

Geen geldelijke gift of boekenschenking,
maar wel een heel praktisch cadeau:
IBM schonk op 27 mei 2007 aangepaste
bibliotheekuitrusting aan de Campus-
bibliotheek Arenberg, ten behoeve van
studenten met een visuele functiebeperking.

1.

2.

3.

4.

1. Maurits Sabbebibliotheek
2. Bibliotheek Rechtsgeleerdheid
3. Campusbibliotheek Arenberg
4. Bibliotheek van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte

Contactgegevens:

Katrien Smeyers

Universiteitsbibliotheek

Mgr. Ladeuzeplein 21

3000 LEUVEN

Tel. +32 16 32 46 22 - Fax +32 16 32 46 91

vrienden@bib.kuleuven.be

<http://bib.kuleuven.be/bibliotheekfonds>

Colofon:

Vormgeving: www.altera.be

Redactie en samenstelling: Katrien Smeyers

Fotografie: Bruno Vandermeulen, Dirk Motmans en Rob Stevens

I.s.m. Leuvens Universiteitsfonds

Minderbroedersstraat 5

3000 LEUVEN

Tel. +32 16 32 41 44 - Fax +32 16 32 37 40

www.kuleuven.be/mecenaat

日册府酬庸聿
猷有穀貽孫
大母之芳徽
光事裕芬

Coma
Cognoma
Suffi
Virtus

Vrienden van de universiteitsbibliotheek delen hun liefde voor het boek en hun vriendschap voor de bibliotheek. Boekenvrienden en boekenliefde, het is van tweeën één, vriendschap is geen liefde. Liefde is altijd zelfzuchtig, vriendschap is genereus. *Amicitia*, de Vriendschap, is door Cesare Ripa verbeeld in zijn vermaarde *Iconologia of Uijtbeeldinghe des Verstants* (uit het Italiaans vertaald en gedrukt door Dirk Pieterszoon Pers te Amsterdam, 1644). De Vriendschap wordt voorgesteld als een *Vrouwe in 't wit gekleet, die haer slincker schouder en haer naeckte borst wat boerachtigh vertoont*. De vriendentrouw vloeit voort uit het *herte*, waaruit een banderol komt met de spreuk *procul prope*, dat is van verre en nabij, in alle seizoenen (*hyems aestas*), en op de zoom van haar kleed prijkt *mors vita*, vriendschap totterdood dus, maar als het even kan, toch liever bij leven en welzijn.